

NAAR DEN SCHELDEMOND.

— „Spoed u toch Rik, ge talmt zoo!”

— „Foet, dat vervelende halsboord! Wie de cols uitgevonden heeft, moesten ze voor straf....

— „Geen gegrom, broeder, op 'een dag als deze! Zie eens hoe vriendelijk 't zonneke door de ruiten komt plepen. En uw gezicht gelijkt eene zwarte regenwolk. Wil ik u even helpen?”

— „Ah.... 't is al gedaan. Ja Frits, we zullen schoon weer hebben. Ziezoo nu mijn vest nog aan.... „all right!” gelijk de Engelschman zegt.”

Dit gesprek werd gevoerd tusschen twee knapen op hunne slaapkamer. De klok van den O. L. V. toren had zoo juist zes doffe slagen doen klinken. En reeds stonden de broeders gekleed. Geen wonder! Heden zouden ze met hunne ouders en hun zusterke Doka op reis gaan. Daarom had Frits tot Rik, die door zijn halsboord in een kwaden luim scheen te geraken, uitgeroepen:

— „Geen gebrom op een dag als deze!”

Moeder en vader waren al op en eenige minuutjes later verscheen ook zus Doka, in haar helder wit kleedje. En waarheen het gezin zich begeven zou?

Per stoomboot naar Vlissingen!

Een reisje op de Schelde!

Dat was juist iets naar Riks en Frits hart!

Een watertochtje!

Doka had eerst allerlei bezorgde vragen gesteld.

— „Vader zal de boot niet zinken? En als ik eens zeeziek word? Mijne vriendin Elza is ook zeeziek geweest, toen ze in de groote vacantie met hare ouders naar Engeland voer.”

De broeders hadden 't angstig meisje wat uitgelachen.

— „Ja,” had Frits voorspeld, „de boot schommelt gelijk eene wieg. Uw hoofd zal draaien en ge zult zoo ziek zijn als eene kat.”

— „En misschien botsen we tegen een ander schip en vallen we allen in het Scheld,” had Rik gespot. „Maar wij hebben leeren zwemmen in 't zwemdok en we zullen u tusschen ons innemen en naar den oever brengen.”

Die ondeugende bengels!

Och Doka was nog maar acht jaar, terwijl Rik reeds in de hoogste klas zat en Frits 't atheneum bezocht!

Maar vader en moeder hadden hun dochtertje gerust gesteld en nu, op den ochtend van den grooten dag, waren allen vroolijk bij 't vooruitzicht der genoeglijke reis.

Na 't ontbijt pakte moeder eene doos vol met etenswaren.

— „Dan behoeven we niet naar een bakkerswinkel te zoeken,” zei ze. „We hebben proviand bij ons voor de maag, die op een watertocht nog al lastig worden kan.”

Bij de Vlotbrug lag eene plezierboot gereed. Daarmee zou mijnheer Welters, aldus heette de vader der kinderen, met zijne familie naar Vlissingen varen.

Te Middelburg wilde 't gezin overnachten, om den volgenden dag per trein weer huiswaarts te keeren.

Te zeven uur waren alle passagiers aan boord. De boot floot, de touwen werden los gegooid, de schroef begon te werken... en „vaarwel Antwerpen, tot morgen!” juichte Frits.

't Vaartuig schoof snel voorbij de schepen, die langs de uitgestrekte haven gemeerd lagen. Als een reus verhief de O. L. V. toren zich boven de machtige stede.

— „Van heinde en verre ziet hij de vaartuigen komen,” zei Mijnheer Welters. „De Schelde is een flinke stroom, straks zult ge dat nog beter opmerken. En onze haven mag er ook zijn!

Daar gaat wat om jongens! En toch eeuwen lang was ze eenzaam en verlaten."

— „Ja vader, dat heeft mijnheer ons op school verteld," riep Rik. „Er is hier nog al 't een en ander gebeurd. Nu varen we tegenover de Rijnkaal. Hier ongeveer sprong Jan van Speijck met zijn schip in de lucht tijdens de Belgische omwenteling." ¹⁾

— „Juist," hernam Mijnheer Welters.

— „Ach, zwijg toch van die akeligheden," riep Doka.

— „Ons zusterke hoort niet gaarne geschiedenis, ze leest liever van Duimeiotje en Sneeuw-witje," gekte Frits.

Weldra lag de stad achter de reizigers. Austruweel stak zijn nederig torentje omhoog.

— „Dit dorpke is bekend uit den Spaanschen tijd," vertelde vader. „Jan van Marnix, broeder van den beroemden Antwerpschen burgemeester, Marnix van St. Aldegonde, wilde zich meester maken van Walcheren, dat in de macht der Spanjaarden was. Hij werd echter teruggeslagen en week tot bij Austruweel, waar hij zijn legertje kampeeren liet.

¹⁾ Zie ons verhaal „Jan van Speijck of de omwenteling van 1830 te Antwerpen" (Antwerpsche Verhalen), bij den uitgever dezes.

Hij verwachtte nog soldaten.

En op zekeren dag zag hij flinke troepen komen.

Daar zijn onze broeders! juichte Jan van Marnix en hij snelde met de zijnen de krijgslieden tegemoet. Maar o wee, de vaandels der naderenden werden ontplooid... en 't waren Spaansche vaandels.

Op 't onverwachts werd Jan van Marnix aangevallen. Hij en zijne wapenmakers streden niet meer om te overwinnen, doch.... om een eervollen dood!

En 't werd eene bloedige slachting bij 't dorpke Austruweel.

Gelukkig aanschouwt dat lieve torentje nu andere tooneelen. Het ziet neer op vaartuigen van allerlei soort en grootte, getuigende van vrede en welvaart.

Maar dat torentje weet niet, dat het weldra zal moeten verdwijnen."

— „Verdwijnen, vader!" riepen de jongens verwonderd.

— „Ja... eenige dorpen moeten weg, om plaats te maken voor nieuwe haveninrichtingen. Antwerpen wordt te klein... het heeft nieuwe dokken en meer kaalen noodig en die zullen hier aangelegd worden."

— „Calloo," zei mijnheer Welters en hij wees een ander kerkje, op den linkeroever aan.

— „Nu denk ik aan de brug van de Spanjaarden, toen de hertog van Parma Antwerpen belegerde,” sprak Rik, die goed in de vaderland-sche geschiedenis thuis scheen. „De schipbrug welke de Italiaansche ingenieur Giannibelli met zijne vuurschepen wilde vernietigen”¹⁾.

— „In den tijd, dat Marnix van St. Aldegonde burgemeester onzer stad was,” voegde Frits er bij.

— „Ik weet nog eene herinnering aan Calloo,” hernam vader. „Welke gemeente ging ten onder, toen Antwerpen opkwam, Rik?”

— „Brugge, vader. Immers Brugge's dood was Antwerpens brood.”

— „Juist. Welnu de Bruggelingen waren naj-verig op de Scheldestad. En hier te Calloo bouwden ze eene sterkte, waar ze zestig kanonnen stelden, om de voorbijvarende schepen te beschieten. Dan zullen de zeelieden niet meer naar Antwerpen durven zeilen, meenden ze.

— „Als er zoo'n vijand nu op ons loerde, zou ik ook stillekens thuis gebleven zijn,” verzekerde moeder.

— „Thans moeten wij voor zulk geweld niet vreezen,” hernam vader. „Maar vroeger ging het wreed toe. Luistert maar! De Antwerpenaars

¹⁾ Zie ons verhaal »De Italiaansche Vuurwerkmakers» (Antwerpsche verhalen) bij den uitgever dezes.

konden niet duiden, dat hunne belangen aldus geschaad werden. Ze trokken gewapend naar Calloo en veroverden de sterkte. De vijanden werden neergehakt of aan de scheepsmasten opgehangen.”

— „Foel!” kloeg moeder. „Wij leven dan toch in eene gelukkiger eeuw.”

— „Ja, Antwerpen heeft dikwijls naar de wapens moeten grijpen, om zijne haven te behouden.”

— „Liefkenshoek,” zei vader na eene wijle. „Daar is de karantijn.”

— „Wat is dat vader?” vroegen de knapen.

— „Daar worden de aankomende vaartuigen onderzocht. Als er in een vreemd land eene besmettelijke ziekte heerscht, kan deze in België overgebracht worden door de schepelingen. Te Liefkenshoek moeten de vaartuigen, waar een verdachte zieke op geweest is, ontsmet worden. Men verpleegt er de zieken in een gebouw, dat voor hospitaal dient. 't Is noodig voorzorgen te nemen, om te beletten, dat vreeselijke kwalen onze bevolking zouden aantasten.”

Fort Frederik en Blauwgaren verschenen en verdwenen.

De boot floot, want 't fort van Bath kwam in 't zicht en hier in den omtrek staat het Nederlandsch tolkantoor. De boot stopte, en snel naderden de tolbeambten in eene ranke sloep. Ze

kwamen het reisgoed onderzoeken. Hunne nieuwsgierigheid was spoedig bevredigd en het vaartuig stoomde voort.

— „Nu zijn we op Nederlandsch gebied”, sprak Mijnheer Welters.

— „Dus behoort de mond der Schelde aan de Hollanders?” vroeg Rik.

— „Dat wist ge toch wel,” hernam vader. „En ook weet ge, dat zulks aan Antwerpen veel last berokkend heeft.

Tot in de zestiende eeuw waren Nederland en België vereenigd. Onze voorouders geraakten in oorlog met Spanje. De Hollanders vochten zich vrij... wij bleven aan Spanje. Toen sloten de Hollanders de Schelde.”

— „Met een sleutel?” vroeg Doka, die alleen iets van den laatsten zin hoorde. De jongens schoten in een luiden lach.

— „Ja met den sleutel van den Bi-be-la-bom-schen berg!” gekte Rik.

— „Neen met dien grooten van Blauwbaard!” riep Frits.

— „Zeker met een sleutel,” vervolgde vader. „En hun sleutel was: de oorlogsschepen, die ieder schip dat den stroom wilde opvaren, kaapten. Dan de forten langs den oever, waaruit men met kanonnen de schepen kon beschieten.”

— „En deden de Antwerpenaars toen niet als met de sterkte van de Bruggelingen te Calloo?” vroeg Frits.

— „Och, jongen, Antwerpen was toen zoo zwak. De kooplieden hadden de stad verlaten. Er heerschte geen bedrijvigheid meer ¹⁾ En bovendien de Hollanders waren meester ter zee. Ze vreesden de Spanjaarden niet in 't minst. Zelfs de Engelsche vloot hebben ze dikwijls geklopt. In 1780 wilde keizer Jozef II — ge weet wel de Oostenrijksche vorst, die ook over België regeerde — wilde hij dan, de Schelde weer openen.”

Neen, zeiden de Hollanders.

Ja, gebod Jozef. En hij gelastte, dat twee schepen, het een van Oostende, 't ander van Antwerpen vertrekkende, elkaar op de Schelde zouden tegemoet varen. De Hollanders pakten het eerste en beschoten het laatste, dat met een beschadigden kookketel, naar Antwerpen terugkeerde.

Toen was de oorlog uit.”

— „De marmiten-oorlog, nietwaar vader?” riep Rik.

— „Juist, marmiet beteekent ketel en ik ver-

¹⁾ Zie onze verhalen „Antwerpen na de Overgave” en „Uit 't Schipperskwartier in 1600” (Antwerpsche Verhalen) bij den uitgever dezes.

telde u, dat de kookketel doorschoten was. De Hollanders betaalden 10 miljoen guldens aan keizer Jozef, deze liet alles blauw-blauw... en ons Antwerpen mocht weer droomen van zijn vroegeren bloeitijd."

— „Maar onder Napoleon werd het beter, niet waar vader?" vroeg Rik, die nogmaals zijne geschiedkundige kennis luchten wilde.

— „Och, Rik, wat zal ik daarvan zeggen? Er kwam wat meer leven in onze haven, dat is waar. Maar 't was de rechte bedrijvigheid niet. Napoleon wilde van Antwerpen eene oorlogshaven maken.

Ge weet, dat Napoleon erg gebeten was op de Engelschen, die op hunne eilanden lachten met den Franschen keizer.

De Britten zouden wel eens durven naar hier oversteken en om hen te kunnen ontvangen, liet Napoleon onze stad tot eene oorlogshaven inrichten. Hij noemde Antwerpen „een geladen pistool op de borst van Engeland."

Hij liet dus dokken graven en een zeearsenaal bouwen. Ook had hij 't plan op den anderen oever, waar St. Anneke ligt, eene nieuwe stad te stichten, vol kazernes, forten, kruitmagazijnen enz. Oorlog, oorlog dus... en mannekes, oorlog en handel zijn gezwooren vijanden, dat verstaat ge wel, nietwaar?

En met wie zouden de Antwerpenaars handel drijven? De handel lag immers stil. Om de Engelschen te treffen had Napoleon aan zijne onderdanen verboden van hen te koopen. Alle Engelsche waren moesten verbrand worden. Schepen vol kostbare goederen werden uit Holland naar Antwerpen gebracht en op de Groenplaats, die toen de Place Bonaparte heette, verbrand. In de maand December van 't jaar 1810 vlamden iederen dag gedurende zes uren grote stapels waren.

Eens bracht men schepen vol prachtige lakens aan. De overheid wilde die voor een goed doel gebruiken. Aan de dijken werkten krijgsgevangen Spanjaarden. Die arme kerels stonden daar half naakt, en temeer daar ze niet gewoon waren aan ons ruw klimaat, leden ze schrikkelijke ellende. De overheid vroeg aan Napoleon of ze van dat laken kleeren maken mocht, om ze aan de zwegers te schenken.

Neen, schreef de keizer, die lakens komen uit Engeland, verbrandt ze dus! Gelukkig viel eindelijk de tyran. Ons land werd toen met Holland vereenigd en de Schelde was open.

Antwerpen scheen zijn ouden bloei terug te krijgen, toen de omwenteling losbrak. Ge weet dat we gescheiden werden. De Scheide bleef open,

maar de schepen moesten aan de Hollanders tol betalen. Later werd die tol voor eene groote som afgekocht en de groote boot die daar zoo statig ons tegemoet komt varen, mag vrij naar Antwerpen stoomen."

— „'t is een Engelschman!" riep Frits. „Ik zie het aan de vlag."

— „Het water begint te wiegelen," kloeg Doka.

— „Nu vergaan we!" voorspelde Rik.

— „Doka, neem mijn arm, anders zult ge verdrinken!"

— „Ge moogt uw zusje niet bang maken," berispte moeder. „En spot ook niet met dat verdrinken! Ge zoudt wel anders schreeuwen, moesten we in gevaar zijn."

Rik zag op zijn neus.

— „Vaderke, vaderke, hernam Mevrouw Welters, „'t is of ge schoolmeester zijt geworden. Ge geeft les in de geschiedenis, he."

— „Och, de jongens kunnen wat leeren en dat is altijd goed, nietwaar moeder?"

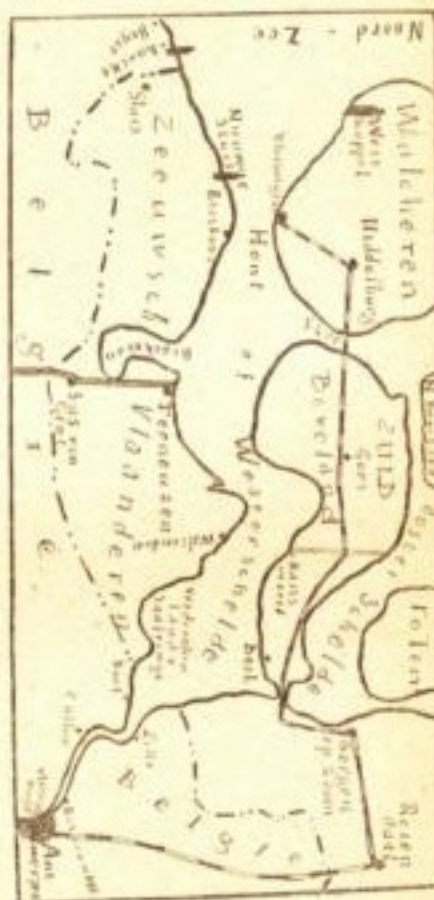
— „Zeker, zeker, maar ge moet ook eens wat meer op den stroom letten en naar de oevers zien."

De Schelde was hier al veel breeder.

— „We varen nu op de Westerschelde," vertelde Mijnheer Welters. „Vroeger had de Schelde

twee monden, deze, de Westerschelde of de Honte en dan de Oosterschelde. De laatste werd afgedamd:

't water loopt dus langsdezen weg naar de zee. Eens was de Honte een klein riviertje, zoo smal, dat een geschiedschrijver haar eene nauwe en vuile ondiepte noemde. Toen was het 'tjuist 't omgekeerde van heden. De Schelde bezat ook slechts een mond, maar 't was de Oosterschelde. Doch luistert wat er gebeurde!

Bij iederen vloed drong het zeewater in de Honte en vooral

bij storm brokkelden de golven de oevers af; 't riviertje werd breeder en langer. Eindelijk was de Monte slechts door eene smalle landstrook van de Schelde gescheiden; deze brak bij een geweldigen storm ook door en de Schelde had twee monden.

Rechts zien we thans het eiland Zuid-Beveland. Aan den anderen kant van dit eiland ligt de Ooster-Schelde, nu eigenlijk eene golf. Om van de Wester- naar de Oosterschelde te kunnen varen, heeft men het kanaal van Hansweert naar Wemeldinge gegraven.

Links ziet ge de kust van Zeeuwsch-Vlaanderen, dat vroeger tot ons land behoorde."

— „Vader, waarvoor dienen al die tonnen?" vroeg Frits.

— „Ho, jongen, nu brengt ge me op een ander punt.

Ge ziet, dat de Wester-Schelde breed is. Maar meent niet, dat de schepen overal kunnen varen. Er liggen in den stroom hoopen zand, zandbanken en platen. De eerste zijn gevaarlijker dan de laatste, want bij ebbe liggen de platen boven water, terwijl de zandbanken altijd verborgen blijven.

Nu moeten de zeelieden tusschen die zandhoopen varen, want als de schepen er op geraken, dan heeft men de meeste moeite der wereld, om ze

weer vlot te krijgen en dikwijls gaan ze verloren.

Denkt eens, dat er dan een geweldige storm opsteekt. De golven beuken het gestrande schip en slaan het aan stukken. De bemanning poogt zich in de bootjes te redden, maar helaas deze worden dikwijls door den wind tegen het vaartuig in splinters geslagen.

Als een schip in nood zit, trachten de moedige kustbewoners de opvarenden te redden.

De weg, die de schepen moeten volgen, wordt aangeduid door tonnen. Bovendien neemt ieder vaartuig een wegwijzer of een loods mee.

De loodsen kennen den stroom. Ze zijn ge oefende zeelui, en met vaste hand voeren ze het hun toevertrouwde schip tusschen de banken veilig naar Antwerpen.

Op sommige plaatsen is die vaarweg zelfs zeer smal; vooral bij Bath is dit het geval en de pas van Bath moet door gedurige uitbaggering op voldoende diepte gehouden worden.

Ja, jongens, 't kan hier spoken op de Schelde en vooral meer benedenwaarts grepen er dikwijls jammerlijke tooneelen plaats.

* * *

Nu, lezers, zullen we eenige oogenblikken onze reizigers met rust laten. Wij willen u eene

heldendaad vertellen, eene heldendaad uit onzen tijd, eene heldendaad in den Scheldemonde:

EEN MOEDIGE KNAAP.

Ja zoo mogen we den dertienjarigen Jacob van de Ketterij wel noemen. Lulstert maar eens, waarom.

's Zaterdagmorgens, 14 December 1907, klonk in Vlissingen de akelige tijding:

— „Er zit een schip op de Rassen!”

Nu moet ge weten, dat de Rassen eene gevaarlijke zandbank is in den Scheldemonde bij Westkappelle.

De zeelieden blijven er zoo ver mogelijk van weg. Een vaartuig, dat op de Rassen geraakt, komt er niet meer af. En als 't stormt, slaan de golven het in stukken. Door het schuren over 't zand wordt het schip ook lek, zoodat het zinkt.

In den nacht van 13 op 14 December 1907 heerschte er een vreeselijke storm.

De driemastschoener, Doris, geladen met pijp-aarde en op weg van Plymouth naar Gent, werd door wind en golven uit den koers geslagen en op de verraderlijke bank geworpen.

Aanstands begon het vaartuig te zinken. De kapitein en de bemanning, bestaande uit den stuurman, twee matrozen en den kok, klommen

haastig in de masten. 't Was twee ure 's morgens.

Welk een toestand! De hullende zee, de verstijvende koude, de vrees, dat de masten verbrijzeld zouden worden, dat alles bracht den ongelukkigen tot wanhoop. Zou er redding dagen?

Gelukkig bemerkten de kustbewoners de ramp en ijlings waarschuwden ze den reddingsdienst te Vlissingen.

De boot „Koning Willem III” voer naar de plaats des onheils.

De zee stond ruw. Nog altijd woedde de storm en de redders konden het wrak niet naderen. De boot keerde naar Vlissingen terug. Men had niet kunnen te weten komen, of er nog menschen op 't gestrande schip waren, schoon men dit wel vermoedde. Daarom werd er besloten terug te keeren, zoohaast de wind zou gaan liggen.

De ramp werd druk besproken op Vlissingens wal. Onder de menigte bevond zich een visscher. Zijn hart was vol medelijden voor de ongelukkigen, die wellicht ginds op de Rassen tegen den dood worstelden. Hij zag de reddingsboot terugkeeren. En toen hij vernam, dat deze niets had kunnen uitrichten, teekende zich eene hevige eleurstelling op zijn gelaat.

Stilzwijgend maar vastbesloten ging hij heen. Hij begaf zich naar eene eenvoudige woning.

En.... weinigen tijd later liep het als een vuurtje te Vlissingen:

— „Schroevers en zijne zoons gaan naar de Rassen.”

En waarlijk eene eenvoudige visschersschuit verliet de haven, bemand door schipper Schroevers, zijne zonen Job, Geraard, Jacob, Klaas, Lieven en... zijn dertienjarigen kleinzoon, Jacob van de Ketterij.

O wat rees en daalde dat ranke vaartuigje op de woeste golven!

— „'t Is roekeloos!”

— „Hij vaart naar zijn dood!”

— „Dat houdt zijne schuit niet uit!”

Zoo sprak men wellicht aan den wal.

Maar de helden, daar op de razende zee, dachten aan geen gevaar.

Er verkeerden menschen in nood en ze moesten gered worden!

Die gedachte was te lezen op hun gelaat, die sprak uit hun vastberaden blik, die vervulde gansch hunne ziel.

En ook de kleine Jacob kende geen vrees. Waar grootvader den weg wees, deinsde hij niet terug, bleef hij niet achter.

Lezers, hebt ge wel eens een storm op zee gezien? Zoo ja, dan zult ge vol bewondering

zijn voor die dappere visschers, voor dien knaap vooral.

Ach, hoe vele jongens slenteren kwaadwillig langs de straten, plegen allerlei laffe streken, bespotten gebrekkigen en zwakken,... maar Jacob hielp mee, om menschen van den dood te redden, al kon hem zulks 't leven kosten.

Schroevers ging de plaats beschouwen en hij moest ook bekennen, dat er geen mogelijkheid bestond het wrak te naderen.

Hij zag zich gedwongen terug te keeren; verdere pogingen zouden onvermijdelijk het vaartuig doen vergaan.

Maar 's avonds zou hij weer komen.

De dag verliep.

Schrikkelijke uren voor de schipbreukelingen in den mast!

Voor den tweeden keer vertrok de reddingsboot, maar weer keerde ze terug.

's Avonds laat zeilde Schroevers opnieuw uit, met het voornemen nu zelfs het onmogelijke te beproeven.

Nog altijd woedde de zee. Het wrak was niet te naderen.

Doch Schroevers zeilde niet heen, al liep de schuit soms zoo vol, dat Jacob op zeker oogenblik uitriep:

— „Grootvader, we verdrinken!”

Toch niet terugkeeren! Nu kon Schroevers niet bij de Doris komen. Maar 't licht van zijn schip zou den armen zeelieden tegenblinken als eene ster der hope, hen toeroepen: „Er zijn redders nabij u! Houdt moed!” En als de kans gunstig scheen, dan niet gedraald om hen te verlossen!

Helaas een der rampzaligen was niet meer. De afgematte kok, die zich niet vastgebonden had in 't want, moest het touwwerk loslaten. De arme man, die nog maar enkele dagen aan boord was, vond zijn dood in de golven.

Maar de overigen, ja ze staarden gespannen naar 't heerlijke licht, dat hen bemoedigend toescheen.

En inmiddels worstelden Schroevers en zijne zonen moedig voort tegen de woedende elementen, in den duisteren nacht.

Ze moeten gered worden!

Dan weer opnieuw vooruit. De helden wilden en zouden overwinnen!

En ze overwonnen! Eindelijk naderden ze zoo dicht het wrak, dat ze eene lijn met eene reddingsboei konden uitwerpen. De kapitein, de stuurman en een matroos sprongen naar beneden, grepen de koord en werden door de brave vis-

schers aan boord van de „Vijf Gebroeders.” — zoo heette de schuit — gehaald. Dertig uren hadden ze in den mast gezeten!

Maar nog een man was achtergebleven. En de schuit stond vol water. Er bestond gevaar voor zinken en niet minder om tegen 't wrak ten pletter geslagen te worden!

Gelukkig de reddingsboot voer weer in de buurt. Schroevers praaide ze. De vierde schipbreukeling sprong in 't water en werd opgepikt.

En nu terug naar Vlissingen!

* * *

De geredden verhaalden o.a.

„De kok, een jongen van 19 jaar, kon het Zaterdagavond niet meer uithouden en moest zich laten vallen. Het was ons onmogelijk hem te helpen. Onze handen konden wij niet meer gebruiken. Met de armen hingen wij in de touwen.

„Als schipper Schroevers 's avonds niet gekomen was, hadden wij ons laten zakken. Alleen doordat hij den heelen nacht bij het schip is gebleven, hebben wij de kracht gehad, om ons vast te houden.”

* * *

In een dagblad lazen wij:

Men heeft gisteravond de heldhaftige familie Schroevers, wonende in de Beursstraat, gevierd.

Het harmonie gezelschap „Ons Genoegen,” heeft eene serenade gebracht en bij monde van zijn voorzitter de redders van de Doris warm gehuldigd. Daarbij waren ook de vier geredden tegenwoordig, die na een hartroerend afscheid met de mailboot naar Engeland terugkeerden. De 13-jarige kleinzoon, Jacob van de Ketterij, kreeg eene fraaie lauwerkrans en eene gouden horloge met passend inschrift.

Alhier wordt eene commissie gevormd tot inzameling van giften voor het gezin Schroevers, als eerbewijs voor de heldhaftige redding.”

En waarlijk, al deden ze het er niet voor, de dapperen verdienden eene goede belooning.

Eere aan zulke helden der zee!

En laat de kleine Jacob voor mijne jonge lezers een voorbeeld zijn. Knapen, met een flink karakter en een goed hart, komen door de wereld en groeien op tot brave menschen, die veel nuttigs doen in de samenleving.

* * *

Thans keeren we tot onze reizigers terug. De boot was reeds een heel eindeke gevorderd.

— „Daar ligt Terneuzen,” zei Mijnheer Welters een toren van Zeeuwsch-Vlaanderen aanduidende. „Die plaats kunnen we de voorhaven van Gent noemen. Daar toch begint het zeekanaal, dat de

Wester-Schelde met de hoofdstad van Oost-Vlaanderen verbindt. Het werd onlangs verbreed en verdiept. Eenige vaartuigen lossen te Terneuzen, een stadje van ongeveer tienduizend inwoners. De meeste varen echter door tot Gent”.

Even voorbij Terneuzen wees vader eene inham der Schelde.

— „Die inham heet de Braakman”, vertelde hij. Vroeger noemde men die golf de Dullaard. Dul beteekent dol, kwaad, boos”.

— „Was die golf dan zoo kwaad?” vroeg Frits.

— „Of ze kwaad was! De Schelde is nu zoo vlak als een spiegel. Maar bij storm ziet ze er anders uit. Gelukkig liggen langs de oevers stevige dijken. Zoo niet, dan zouden de golven het land overstroomden. In den ouden tijd lieten de dijken nog al veel te wenschen over. Zoo bezweken ze ook in 't jaar 1400, als ik mij niet vergis.

De zee teisterde het land. Vele dorpen vergingen en wij kennen alleen hun naam meer. Toen werd ook deze inham gevormd, welke men eerst den Dullaard en later den Braakman noemde.

Och, kinderen, thans schijnen die groene oevers ons zoo lieflijk toe. En ziet eens, hoe de zon ginder op de roode daken schittert. Kijk die torentjes hunne spits tusschen 't geboomte opsteken.

Maar de Zeeuwen — zoo heeten de bewoners van deze strek — weten wel, dat de Schelde niet te vertrouwen is. Een misdadiger bindt men. En de Zeeuwen boelen ook den stroom. Of wilt ge 't water met een vijand vergelijken, zegt dan dat de bewoners van Zeeland forten leggen, stevige dijken.

Wie zal ons zeggen, hoe dikwijls de voorouders dier menschen in de boomen of op de torens geklommen zijn, om den vloed te ontvluchten? Al hun huisraad, hun graan en hooi dreef weg, hun vee verdrank. En, helaas! ook vele lijken van grijsaards, van mannen, vrouwen en kinderen werden door de wilde golven meegesleurd¹⁾.

— „En durven ze daar toch wonen, vader?” vroeg Rik.

— „Wel, ventje, ze zijn dat gewoon. Een gedeelte van Holland ligt lager dan de zee. Men vertrouwt op de dijken . . . Maar dat het gevaarlijk worden kan, hebben de Zeeuwen en ook de Vlamingen ondervonden in Maart 1906, toen bij springvloed en Noord-Westerstorm vele dijken bezweken, tal van polders onderliepen. Ge herinnert u wel, dat te Antwerpen de Werf en in Oost-Vlaanderen vele dorpen overstroomden.¹⁾”

¹⁾ Eenige bijzonderheden of eigenaardigheden van overstroomingen.

Even voorbij Liefkenshoek, ging de heer Welters voort, „ligt het verdrongen land van Saeftingen. Vroeger strekten er zich vruchtbare akkers uit. Ge weet, dat Anjou in Antwerpen de Fransche Furie verwekte, maar uit onze stad verjaagd werd. Eenige van zijne soldatenbenden lagen te Bier-

Bij den vloed van 1477 stond het zeewater in de kerken van Oostende bijna 3 meters hoog. Te Nieuwpoort dreven de schepen op de kade en te Antwerpen op de werf.

In 1516 stond het water zoo hoog in de Friesche stad Sneek, dat een schip de Noorderpoort in- en de Westpoort uitvoer.

In 1551 werd te Deventer (Oosten van Nederland) visch in de kerk gevangen.

De jaarboeken van het klooster Witte-Weruw (Noorden van Nederland) vermelden, dat bij de overstroming van 1277, een man, een wolf, een hond en een haas op eene zelfde balk kwamen aandrijven.

Twee menschen, die bij den vloed van 1570 op eene hooimijt geklommen waren, dreven hierop ver weg, en kwamen met den schrik vrij. Tegelijkertijd werd in Overijssel een boerenhuis met schuren en stallen, den boomgaard, kortom met den ganschen grondslag opgeheven, zoodat de verwonderde bewoners na den storm niet wisten naar welke strek ze toch verhuisd waren.

In 1606 dreef in de provincie Groningen een huis met 70 menschen recht naar zee. Op den zolder eener andere woning, welke insgelijks wegdreef, vond men na eene week nog een levend kind.

In 1421 vergingen in den omtrek van Dordrecht ongeveer 70 dorpen. Slechts een kind en eene kat werden gered. Het wichtje lag in de wieg en de kat zat op den knip. Door van den eenen kant naar den anderen over te wippen, hield het dier dit zonderlinge vaartuig in evenwicht. De wieg kwam behouden te Dordrecht aan.

Bij de overstroming van 1791 verdrank te Antwerpen de 107-jarige Jan Rymenant. In den afgeloopen winter had de grijsaard nog eene wandeling over de bevroren Schelde gedaan.

vliet. Deze krijgslieden moesten hun heer volgen naar Frankrijk. Uit wraak staken ze in de streek, waarlangs ze gingen, de dijken door. Vele velden van dat land ('t land van Saeftingen) overstroomden. Een dorp bleef over: het heette Namen. Later verging dit door een vreeselijken storm. Nu wordt door de vlijtige hand des menschen den roef aan de zee ontruikt, en 't oude land van Saeftingen verandert langzamerhand in vruchtbaar polderland. Ja, jongens, als we eene oude kaart raadplegen, vinden we de namen van vele thans vergane dorpen.

De Schelde is onze vriend, zoolang hij geboeid blijft, maar wee, als hij zijne banden verbreken kan!"

Eensklaps kwam er beweging onder de passagiers. Allen staarden naar een punt.

— „Wat is er te zien?" vroeg Frits.

— „Een toren," antwoordde vader.

— „Ik heb hem in de gaten!" riep Rik.

— „Waar?" zei Doka.

— „Ginder! Kijk maar langs mijn vinger!"

— „Ha ja!"

— „'t Is de Lange Jan van Middelburg," vertelde de heer Welters.

— „Dus we zijn er bijna," merkte moeder op.

Weldra kwam Vlissingen duidelijk in 't zicht.

De roode daken der stad glinsterden in de zon. Uit de schouwen der mailbooten, welke regelmatig van hier naar Engeland varen, kronkelde vriendelijk de rook omhoog. Juist verliet een vaartuig de haven.

— „De boot gaat naar den overkant," zei vader. „Ze doet 't zelfde werk als de St. Annkensboot. Ze brengt de menschen van den rechteroever naar den linker en omgekeerd. Maar de vaart duurt wat langer, want de Schelde is hier ongeveer 5 K.m. (1 uur gaans) breed. Zie nu eens naar rechts, jongens, dan krijgt ge een vuurtoren in 't oog. Hebt ge hem?"

— „Ja, ja!"

— „Dat is de vuurtoren van Nieuwersluis: hij is van veel belang voor de schepen, die den Scheldemond binnenvaren. En daar vóór u ligt de zee, tot ver, heel ver, waar hemel en aarde elkander schijnen te raken."

De boot legde aan. De passagiers drongen naar de loopplank. Ieder wilde de eerste zijn.

— „Geduld, we hebben tijd," sprak de heer Welters.

Op 't gemak verlieten hij en zijne familie het vaartuig.

— „k Ben blij weer eens op 't land te staan," zei Doka.

— „Zoudt ge niet zeggen, dat ons zusterke eene Amerikaansche reis gedaan heeft,” gekte Rik. Onze vrienden bewonderden de fraaie haven van Vlissingen.

— „Ze heeft schatten gelds gekost,” verhaalde vader. „En toch is ze altijd zoo goed als ledig. Daar buiten liggen de mailbooten.”

— „Wat zijn mailbooten?” vroeg Frits.

— „Mail beteekent post. We kunnen ze dus ook postbooten noemen. Ze vervoeren Hollandsche en Duitsche postbrieven, drukwerken, pakjes enz. — naar Engeland. Maar natuurlijk ook reizigers en goederen! De passagiers komen met den trein aan, vooral uit Duitschland, stappen snel over op de boot . . . en tut-tut! deze vertrekt.”

— „Dat is zooals te Oostende met de booten naar Dover,” merkte Rik op.

Vlissingens haven ligt nog al ver van de stad. Nu hadden de ouders Welters het volgende afgesproken: Moeder en Doka zouden van Vlissingen naar Middelburg reizen, want de tocht, die vader met de jongens doen wilde, was voor hen te vermoelend. Het drietal zou te voet langs het strand naar Westkapelle wandelen, om den Scheldemonde nog beter te bezien.

Na wat gegeten te hebben, scheidde men.

— „Tot dezen avond in ons hotel!” zei moeder.

— „We gaan thans naar het kleine dorpje Zoutelande,” zei vader, toen hij met zijne zonen Vlissingen verliet. „We zullen nu voortdurend den Scheldemonde in 't oog houden. Als een burger van Doornik of Oudenaarde hier zijne Scheide terugzag, zou hij van verbazing de handen ineenslaan. Wat een trotsche stroom nietwaar?”

„Hier bij den Scheldemonde,” ging vader voort, „groeiden veel eenvoudige knapen tot helden op. Te Vlissingen woonde een driehonderdtal jaren geleden de Evertsen, eene familie, waarvan, naar ik meen, zeven of acht zonen voor het vaderland in zeegevechten sneuvelden.

Vlissingen is ook de geboorteplaats van Michiel Adriaanszoon de Ruyter, wiens standbeeld op de rotonde prijkt. Hij was de zoon van een armen brouwersknecht, en wilde op het land niet deugen. Hij werd van school gejaagd. Daarvan heeft hij later veel spijt gehad, want toen moest hij de verloren schade inhalen.

Op zekeren dag klom hij tot bij 't haantje van den St. Jacobstoren en zwaaide er lustig met zijne muts naar de verschrikte toeschouwers, die vreesden hem ten pletter te zien vallen. Hij was echter zoo hoog gekropen, om beter de wijde zee te kunnen zien, want de kleine Michiel was eene echte waterrat.

Altijd was hij aan de kade of op het strand.
Hoe benijdde hij het scheepsvolk.

Maar zijn vader weigerde hem naar zee te laten gaan.

Michiel moest toen naar de touwslagerij. Voor

zeven stuivers per week draaide hij er het wiel. Maar soms liet hij het staan, om heimelijk naar het strand te vluchten.

Doch al was de knaap een deugniet, hij bezat echter een goed hart. Hij sprak recht voor de vuist, loog of bedroog nooit en kon geen lafheid dulden. Hij was geen slechte jongen.

Een voornaam heer bemerkte dit. Het bedroefde hem, Michiel te zien opgroeien, zooals de Vlis-singers zeide, voor galg en rad. Hij ried de ouders aan, den knaap naar zee te sturen.

Eindelijk gaf vader zijne toestemming.

Michiel werd bootsmansjongen en klom door verdienste, bekwaamheid en dapperheid op tot admiraal der oorlogsvloot. Men noemde hem den schrik des Oceaans. In meer dan vijftig grootere of kleinere zeeslagen waagde hij zijn leven voor zijn vaderland, tot hij eindelijk in 1676 met zijnen dood eene overwinning op de Fransche vloot in de Middellandsche zee kocht.

Michiel de Ruyter ligt te Amsterdam begraven."

Intusschen stapten onze wandelaars goed door.

— „Zie nu eens, hoe schoon het eiland Walcheren is!" riep vader opgetogen, nadat hij met zijne jongens een hoogen duintop beklommen had. „Ginds verrijst Middelburg met zijn hoogen toren, den Langen Jan, dien we op de boot ook

zagen. Tusschen deze stad en Vlissingen ligt Souburg.

Daar is het graf van Marnix van St. Aldegonde, waarop een gedenkteeken geplaatst werd.

— „Vader, zijn er veel bosschen op dit eiland?” vroeg Rik.

— „Ge zoudt het denken, nietwaar vriend? Bosschen zijn er niet, uitgenomen aan den Noordwestkant bij Domburg. Doch Walcheren is rijk aan boomen. Er zijn veel lusthoven met prachtige parken. Men noemt het eiland den tuin van Zeeland.”

Weldra kwamen Mijnheer Welters en zijne kinderen te Zoutelande, een klein dorpje, dat als tegen de duinen geplakt schijnt. Ze bleven even staan voor het Willebrordputje.

— „Willebrordus,” vertelde vader, „was een ijverige zendeling, die aan onze heidensche voorouders de Christelijke leer kwam verkondigen. Hij vertoefde ook lang in Antwerpen, waar zijn naam nog bewaard wordt.”

— „De St. Willebrordskerk!” riep Rik.

— „En de St. Willebrordsstraat,” voegde zijn broer er bij.

— „Juist,” hernam vader. „De prediker heeft hier dit putje gegraven.

Maar nu gaan we verder.”

Een kronkelend wegje geleidde het drietal naar Westkappel. In 't veld zagen ze hoogten.

— „Wat zijn dat, vader?” vroeg Frits.

— „Men noemt ze vliedbergen. Ze werden opgeworpen, toen in de vroegere tijden de overstromingen zoo veelvuldig voorkwamen. Hierop namen de eilandbewoners met hun vee de wijk, als de vloed het gewest teisterde. Ze wachtten er op de booten met de redders. Maar, helaas, velen verdronken, eer ze den vliedberg konden bereiken. Anderen werden door den vreeselijken wind van hunne schuilplaats in de golven geslingerd.”

Weinigen tijd later stonden de reizigers op den beroemden dijk van Westkappel.

— „Is dat de dijk, vader!” riep Frits verwonderd uit.

— „Hij gelijkt meer op eene wei,” meende Rik.

— „Luister,” sprak de heer Welters, „ik zal u wat van dit geducht bolwerk vertellen.

De eerste staketsels werden in Juli 1540 geplaatst in tegenwoordigheid van Keizer Karel V. Hier op het westelijk punt van Walcheren, waar het eiland den geweldigsten zeeslag moet doorstaan, werd de duinenrij afgebroken. En om nu het eiland te beschermen legde men den dijk, waarvan het onderhoud jaarlijks duizenden guldens kost.

Men berekent, dat met het otaal der onkosten sedert den aanleg aan den dijk besteed, men dezen van klinkkaar zilver kon leggen.

Nu van hem hangt dan ook 't behoud van Zeelands tuin af!

Bijna het geheele dorp leeft van 't onderhoud aan dien dijk.

Toch staat men verbaasd, wanneer men dien dijk betreedt. Ja, velen vragen, wanneer zij op het vermaarde bolwerk zelf reeds staan: „Waar is nu die dijk?”

Door zijne zachte helling en het gras, dat er opgroeit, gelijkt hij meer eene weide.

Doch men heeft de helling opzettelijk zoo zacht gemaakt, omdat de golven er over heen zouden rollen.

En als wij nu dien geduchten strijd tusschen mensch en zee overdenken, roepen wij uit „Luctor et Emergo,” „Ik worstel en ontzwem.” Zoo lezen wij onder Zeelands wapen.

En met recht mag de Zeeuw zeggen: „Ik worstel.”

Dikwijls werd het werk van maanden en jaren in eenen stormachtigen nacht vernield. Wat opgebouwd was ten koste van bovenmenselijke inspanning en overgrooten kosten, verdween op één enkel uur in de golven.

Maar met trots mag hij er bijvoegen: „Ik ontzwem.”

't Is waar, zijn land is een spinneweb van dijken, eene aaneenschakeling van polders. Zijn land is gevischt uit poel en meren, nog doorkruist van plassen en kreeken. Kunstgewrochten moeten het tot eenen ringmuur strekken.

Maar hij mag er fier op zijn; 't is zijn werk, 't is de getuigenis van zijnen moed, zijne standvastigheid, zijne kracht. En hij verdient er ruim zijn brood.”

Dan begaf het drietal zich naar den vuurtoren.

Langs een steenen wenteltrap bereikte het den top, 38 M. hoog.

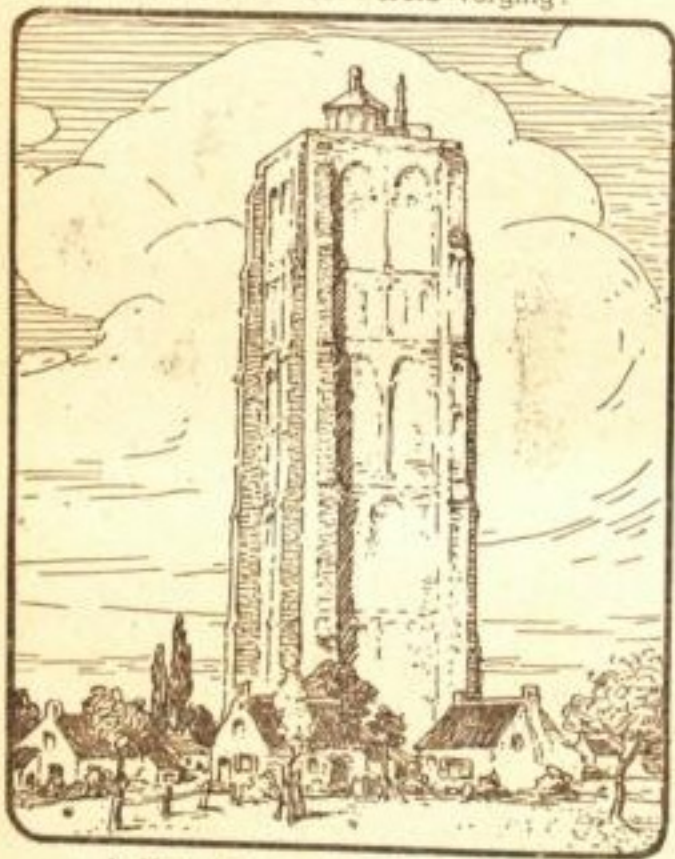
— „De vuurtoren was vroeger een kerktoren,” vertelde de wachter. „In 1831 brandde de kerk geheel af en sedert 1818 staat er op dezen toren een licht, dat onlangs opnieuw ingericht werd.”

— „'t Is een prachtig licht,” verzekerde vader. „Ik zag het dikwijls in West-Vlaanderen, alhoewel ik tamelijk ver landinwaarts was. 'k Meende eerst, dat het onweerde. Een boerke zei me: Mijnheer, dat is 't licht, waarbij 't zeevolk 's nachts visch vangt.”

De wachter lachte hartelijk.

— „Ja de landkrabben kunnen er wat van

maken," zei hij. „Dan moesten ze hier eens zitten bij een geweldigen storm. Ik denk, dat ze zouden vreezen, dat de wereld verging!"

— „'t Kan hier spoken, zeker?" vroeg Mijnheer Welters.

— „Och, jongen, de toren schudt en beeft soms als iemand die de derdedaagsche koorts heeft! Maar wij zijn dat gewoon, hé. Ja, mijnheer er zit kracht in den wind. In de stad zegt ge: 't heeft sterk gewaald, want er liggen takken van de boomen. Maar hier er is dan nog wat anders gebeurd. 't Is 't ergste voor den zeeman, die op dat onstuimig water zijn broodje moet verdienen. Ik zorg, dat mijn licht altijd helder brandt."

De reizigers bekeken de prachtige lamp, die heerlijk schitterde.

— „Later zult ge in de natuurkunde wel leeren, hoe dat alles ineen zit," zei vader. „Nu zoudt ge de verklaring nog niet goed begrijpen. Die glazen — men noemt ze lenzen — versterken 't licht, dat tot op verren afstand zichtbaar is.

Met de lichtbaak van Nieuwersluis biedt de Westkapelsche vuurtoren onschatbare diensten aan den zeeman, vooral zoo hij den gevaarlijken Scheldemond binnen moet.

Bij den ingang liggen drie groote banken, die vier vaargeulen vormen: het Oostgat, de Deurloo, de Spleet en de Wielingen. Vooral de laatste wordt veel gebruikt.

Ik heb u op de boot reeds verteld van tonnen en bakens," vervolgde vader. „De vuurtorens en de vuurschepen, dat zijn vaartuigen die bij

de gevaarlijke banken in zee liggen, helpen ook krachtig mee om de schepelingen den juisten weg te wijzen. Allen bezitten een onderscheiden licht. Door aan de glazen verschillende kleuren te geven, door het eene licht zoo te doen draaien en het andere aldus, kan de zeeman weten, waar hij zich bevindt. Want al die kenteekens zijn opgegeven in een register, dat aan boord van ieder schip is."

* * *

Met den tram keerden vader en zonen Welters naar Middelburg weer, waar ze moeder en zusje in goeden welstand aantreffen.

Dien avond gingen allen vroeg slapen. Maar den volgenden morgen waren ze ook bijtijds op.

Middelburg en het oude, vervallen Veere, moesten bekeken worden.

Per trein over Goes, Bergen-op-Zoom en Rozendaal reisden ze naar Antwerpen terug.

— „Als ik nu op 't wandel terras sta, weet ik toch waarheen 't water van 't Scheldt stroomt," zei Rik, toen hij 's avonds onder de dekens kroop.

— „'t Is een plezierig reisje geweest", verzekerde Frits.

— „En een nuttig ook!" Zoo was vaders gedacht. En de goede man had gelijk.

De HAVEN van ANTWERPEN

door A. HANS

Uitgever - LODERWIJK OPDIBEEK - Antwerpen

A. HANS.

DE HAVEN VAN
ANTWERPEN.

-LODEWIJK OPDEBEEK-
BOEKHANDELAAR-UITGEVER
- . . . ANTWERPEN . . .

De Blijde Jeugd

C
100784

284d

Uitgever
ANTWERPEN

